

Πρὸς Τιμόθεον Β

Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς **1**

τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, Τιμοθέῳ¹ ἀγαπητῷ τέκνῳ: χάρις, ἔλεος,² εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ **2**

πατρὸς καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω³ ἀπὸ προγόνων⁴ ἐν καθαῷ⁵ συνειδήσει,⁶ ὥς **3**

ἀδιάλειπτον⁷ ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνήαν⁸ ἐν ταῖς δεήσεσίν⁹ μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας,

ἐπιποθῶν¹⁰ σε ἰδεῖν, μεμνημένος¹¹ σου τῶν δακρύων,¹² ἵνα χαρὰς πληρωθῶ, **4**

ὑπόμνησιν¹³ λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου¹⁴ πίστεως, ἣτις ἐνώκησεν¹⁵

πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ¹⁶ σου Λωΐδι¹⁷ καὶ τῇ μητρὶ σου Εὐνίκη,¹⁸ πέπεισμαι δὲ ὅτι

καὶ ἐν σοί. Δι' ἣν αἰτίαν¹⁹ ἀναμιμνήσκω²⁰ σε ἀναζωπυρεῖν²¹ τὸ χάρισμα²² τοῦ **6**

¹ Τιμόθεος, ου, ό, Timothy. ² ἔλεος, ους, ό, pity, mercy. ³ λατρεύω, serve, worship. ⁴ πρόγονος, ου, ό, parents, forefathers. ⁵ καθαρός, clean, pure. ⁶ συνείδησις, εως, ή, conscience. ⁷ ἀδιάλειπτος, unceasing, constant. ⁸ μνήα, ας, ή, remembrance, mention. ⁹ δεήσις, εως, ή, entreaty, prayer. ¹⁰ ἐπιποθέω, long for, strain after. ¹¹ μιμνήσκομαι, remember, recall. ¹² δάκρυον, ου, τό, teardrop, a tear. ¹³ ὑπόμνησις, εως, ή, reminding, reminder. ¹⁴ ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy. ¹⁵ ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ¹⁶ μάμμη, ης, ή, grandmother. ¹⁷ Λωΐς, ἴδος, ή, Lois. ¹⁸ Εὐνίκη, ης, ή, Eunice. ¹⁹ αἰτία, ας, ή, cause, reason. ²⁰ ἀναμιμνήσκω, remind, remember. ²¹ ἀναζωπυρέω, rekindle, kindle afresh. ²² χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor.

θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως¹ τῶν χειρῶν μου. Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ 7
 θεὸς πνεῦμα δειλίας,² ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ.³ Μὴ οὖν 8
 ἐπαισχυνθῇς⁴ τὸ μαρτύριον⁵ τοῦ κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον⁶ αὐτοῦ:
 ἀλλὰ συγκακοπάθησον⁷ τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ, τοῦ σώσαντος ἡμᾶς 9
 καὶ καλέσαντος κλήσει⁸ ἁγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν⁹
 καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ¹⁰ χρόνων αἰωνίων, 10
 φανερωθεῖσαν¹¹ δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας¹² τοῦ σωτῆρος¹³ ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ,
 καταργήσαντος¹⁴ μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος¹⁵ δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν¹⁶ διὰ
 τοῦ εὐαγγελίου, εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ¹⁷ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν. 11
 Δι' ἣν αἰτίαν¹⁸ καὶ ταῦτα πάσχω,¹⁹ ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι:⁴ οἶδα γὰρ ὅτι
 πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός²⁰ ἐστὶν τὴν παραθήκην²¹ μου φυλάξαι²²
 εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. Ὑποτύπωσιν²³ ἔχε ὑγιαίνοντων²⁴ λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ 13

¹ ἐπίθεσις, εως, ἡ, laying on, assault. ² δειλία, ας, ἡ, cowardice, timidity. ³ σωφρονισμός, οὔ, ὁ, self discipline, sound judgment. ⁴ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ⁵ μαρτύριον, ου, τό, testimony, witness. ⁶ δέσμιος, ου, ὁ, prisoner, one bound. ⁷ συγκακοπαθέω, suffer together with someone. ⁸ κλήσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ⁹ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ¹⁰ πρό, before (gen), before. ¹¹ φανερώω, reveal, manifest. ¹² ἐπιφάνεια, ας, ἡ, appearance, appearing. ¹³ σωτήρ, ἦρος, ὁ, savior, deliverer. ¹⁴ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁵ φωτίζω, give light, enlighten. ¹⁶ ἀφθαρσία, ας, ἡ, incorruptibility, immortality. ¹⁷ κήρυξ, υκος, ὁ, herald, preacher. ¹⁸ αἰτία, ας, ἡ, cause, reason. ¹⁹ πάσχω, I suffer. ²⁰ δυνατός, powerful, possible. ²¹ παραθήκη, ης, ἡ, deposit or trust. ²² φυλάσσω, guard, keep. ²³ ὑποτύπωσις, εως, ἡ, prototype, standard. ²⁴ ὑγιαίνω, be in good health, am well.

ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Τὴν καλὴν παραθήκην¹ 14

φύλαξον² διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος³ ἐν ἡμῖν.

Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν⁴ με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ,⁵ ὧν ἐστὶν Φύγελος⁶ 15

καὶ Ἑρμογένης.⁷ Δώῃ ἔλεος⁸ ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου⁹ οἴκῳ: ὅτι πολλάκις¹⁰ με 16

ἀνέψυξεν,¹¹ καὶ τὴν ἄλυσίν¹² μου οὐκ ἐπαισχύνθη,¹³ ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ,¹⁴ 17

σπουδαιότερον¹⁵ ἐζήτησέν με καὶ εὔρεν – δώῃ αὐτῷ ὁ κύριος εὐρεῖν ἔλεος⁸ παρὰ 18

κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ – καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ¹⁶ διηκόνησεν,¹⁷ βέλτιον¹⁸ σὺ

γινώσκεις.

Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ¹⁹ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Καὶ ἃ 2

ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων,²⁰ ταῦτα παράθου²¹ πιστοῖς

ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ²² ἔσονται καὶ ἐτέρους διδάξαι. Σὺ οὖν κακοπάθησον²³ 3

¹ παραθήκη, ης, ἡ, deposit or trust. ² φυλάσσω, guard, keep. ³ ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ⁴ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ⁵ Ἀσία, ας, ἡ, Asia. ⁶ Φύγελος, ου, ὁ, Phygelus. ⁷ Ἑρμογένης, ους, ὁ, Hermogenes. ⁸ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ⁹ Ὀνησιφόρος, ου, ὁ, Onesiphorus. ¹⁰ πολλάκις, often, many times. ¹¹ ἀναψύχω, refresh, revive. ¹² ἄλυσις, εως, ἡ, chain. ¹³ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹⁴ Ῥώμη, ης, ἡ, Rome, strength. ¹⁵ σπουδαῖος, diligent, earnest. ¹⁶ Ἐφεσος, ου, ἡ, Ephesus. ¹⁷ διακονέω, serve, minister. ¹⁸ βελτίων, better. ¹⁹ ἐνδυναμώω, strengthen, empower. ²⁰ μάρτυς, υρος, ὁ, witness. ²¹ παρατίθημι, set before, entrust. ²² ἱκανός, sufficient, able. ²³ κακοπαθέω, suffer hardship, misfortune.

ὡς καλὸς στρατιώτης¹ Ἰησοῦ χριστοῦ. Οὐδεὶς στρατευόμενος² ἐμπλέκεται³ 4
ταῖς τοῦ βίου⁴ πραγματείαις,⁵ ἵνα τῷ στρατολογήσαντι⁶ ἀρέσῃ.⁷ Ἐὰν δὲ καὶ 5
ἀθλῇ⁸ τις, οὐ στεφανοῦται⁹ ἐὰν μὴ νομίμως¹⁰ ἀθλήσῃ.⁸ Τὸν κοπιῶντα¹¹ γεωργὸν 6
δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν.¹³ Νόει¹⁴ ἃ λέγω: δόξῃ γάρ σοι ὁ κύριος 7
σύνεσιν¹⁵ ἐν πᾶσιν. Μνημόνευε¹⁶ Ἰησοῦν χριστὸν ἐγγεγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ 8
σπέρματος¹⁷ Δαβὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου: ἐν ᾧ κακοπαθῶ¹⁸ μέχρι¹⁹ δεσμῶν,²⁰ 9
ὡς κακοῦργος:²¹ ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται.²² Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω 10
διὰ τοὺς ἐκλεκτούς,²⁴ ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας²⁵ τύχωσιν²⁶ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ,
μετὰ δόξης αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος: εἰ γὰρ συναπεθάνομεν,²⁷ καὶ συζήσομεν:²⁸ 11
εἰ ὑπομένομεν,²³ καὶ συμβασιλεύσομεν:²⁹ εἰ ἀρνούμεθα,³⁰ κἀκεῖνος³¹ ἀρνήσεται³⁰
ἡμᾶς: εἰ ἀπιστοῦμεν,³² ἐκεῖνος πιστὸς μένει: ἀρνήσασθαι³⁰ ἑαυτὸν οὐ δύναται. 13

¹στρατιώτης, ου, ὁ, soldier. ²στρατεύομαι, make war, hence to serve as a soldier. ³ἐμπλέκω, enfold, entangle. ⁴βίος, ου, ὁ, life, manner of life. ⁵πραγματεία, ἡ, activity, occupation. ⁶στρατολογέω, enlist soldiers, enlist troops. ⁷ἀρέσκω, please, serve. ⁸ἀθλέω, compete. ⁹στεφανόω, crown, reward. ¹⁰νομίμως, rightly, lawfully. ¹¹κοπιᾶω, toil, labor. ¹²γεωργός, οὔ, ὁ, farmer, worker of the soil. ¹³μεταλαμβάνω, partake of, share. ¹⁴νοέω, understand, consider. ¹⁵σύνεσις, εως, ἡ, understanding, insight. ¹⁶μνημονεύω, remember, make mention of. ¹⁷σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ¹⁸κακοπαθέω, suffer hardship, misfortune. ¹⁹μέχρι, until, as far as (gen). ²⁰δεσμός, οὔ, ὁ, chain, bond. ²¹κακοῦργος, ου, ὁ, criminal. ²²δέω, bind, tie. ²³ὑπομένω, tarry, endure. ²⁴ἐκλεκτός, chosen, elect. ²⁵σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ²⁶τυγχάνω, obtain, happen. ²⁷συναποθνήσκω, die with, die together with. ²⁸συζάω, live with, live together with. ²⁹συμβασιλεύω, rule (as king) with someone. ³⁰ἀρνούμαι, deny, repudiate. ³¹κἀκεῖνος, and he, and she. ³²ἀπιστέω, disbelieve, be faithless.

Ταῦτα ὑπομίμνησκε,¹ διαμαρτυρόμενος² ἐνώπιον τοῦ κυρίου μὴ λογομαχεῖν³ εἰς 14
 οὐδὲν χρήσιμον,⁴ ἐπὶ καταστροφῇ⁵ τῶν ἀκουόντων. Σπούδασον⁶ σεαυτὸν⁷ 15
 δόκιμον⁸ παραστῆσαι⁹ τῷ θεῷ, ἐργάτην¹⁰ ἀνεπαίσχυντον,¹¹ ὀρθοτομοῦντα¹² τὸν
 λόγον τῆς ἀληθείας. Τὰς δὲ βεβήλους¹³ κενοφωνίας¹⁴ περιῖστασο·¹⁵ ἐπὶ πλεῖον 16
 γὰρ προκόψουσιν¹⁶ ἀσεβείας,¹⁷ καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα¹⁸ νομὴν¹⁹ ἔξει· 17
 ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος²⁰ καὶ Φιλητός·²¹ οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἡστόχησαν,²² 18
 λέγοντες τὴν ἀνάστασιν²³ ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν²⁴ τὴν τινων πίστιν. 19
 Ὁ μέντοι²⁵ στερεὸς²⁶ θεμέλιος²⁷ τοῦ θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα²⁸ ταύτην,
 Ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καί, Ἀποστήτω²⁹ ἀπὸ ἀδικίας³⁰ πᾶς ὁ ὀνομάζων
 τὸ ὄνομα κυρίου. Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκεύη³² χρυσᾶ³³ καὶ 20
 ἀργυρᾶ,³⁴ ἀλλὰ καὶ ξύλινα³⁵ καὶ ὀστράκινα,³⁶ καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν,³⁷ ἃ δὲ εἰς

¹ ὑπομιμνήσκω, remind, remember. ² διαμαρτύρομαι, testify solemnly. ³ λογομαχέω, dispute about words. ⁴ χρήσιμος, useful, beneficial. ⁵ καταστροφή, ἥς, ἡ, ruin, destruction. ⁶ σπουδάζω, hasten, be eager. ⁷ σεαυτοῦ, yourself, of you. ⁸ δόκιμος, tested, approved. ⁹ παρίστημι, be present, stand by. ¹⁰ ἐργάτης, ου, ὁ, workman, laborer. ¹¹ ἀνεπαίσχυντος, unashamed, not needing to be ashamed. ¹² ὀρθοτομέω, use or interpret correctly. ¹³ βεβήλος, worldly, profane. ¹⁴ κενοφωνία, ας, ἡ, chatter, empty talk. ¹⁵ περιῖσθημι, stand around, avoid. ¹⁶ προκόπτω, proceed, advance. ¹⁷ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ¹⁸ γάγγραινα, ης, ἡ, gangrene, cancer. ¹⁹ νομή, ἥς, ἡ, pasture, spreading. ²⁰ Ὑμέναιος, ου, ὁ, Hymenaeus. ²¹ Φίλητος, ου, ὁ, Philetus. ²² ἀστοχέω, miss the mark, go astray. ²³ ἀνάστασις, εως, ἡ, resurrection, rising again. ²⁴ ἀνατρέπω, overturn, upset. ²⁵ μέντοι, yet, however. ²⁶ στερεός, hard, firm. ²⁷ θεμέλιος, ου, ὁ, foundation. ²⁸ σφραγίς, ἴδος, ἡ, seal, signet ring. ²⁹ ἀφίστημι, withdraw, depart. ³⁰ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ³¹ ὀνομάζω, name, give a name to. ³² σκεῦος, ους, τό, vessel, goods (plural). ³³ χρυσοῦς, golden. ³⁴ ἀργυροῦς, silver, made of silver. ³⁵ ξύλινος, wooden. ³⁶ ὀστράκινος, made of earth or clay, made of earth. ³⁷ τιμή, ἥς, ἡ, honor, price.

ἀτιμίαν.¹ Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ² ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος³ εἰς τιμὴν,⁴ 21
 ἡγιασμένον,⁵ καὶ εὐχρηστον⁶ τῷ δεσπότῃ,⁷ εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.⁸
 Τὰς δὲ νεωτερικὰς⁹ ἐπιθυμίας¹⁰ φεῦγε·¹¹ δίωκε¹² δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, 22
 ἀγάπην, εἰρήνην, μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων¹³ τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς¹⁴ καρδίας. 23
 Τὰς δὲ μωρὰς¹⁵ καὶ ἀπαιδέυτους¹⁶ ζητήσεις¹⁷ παραιτοῦ,¹⁸ εἰδὼς ὅτι γεννώσιν
 μάχας.¹⁹ Δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι,²⁰ ἀλλ' ἥπιον²¹ εἶναι πρὸς πάντας, 24
 διδακτικόν,²² ἀνεξίκακον,²³ ἐν πραότητι²⁴ παιδεύοντα²⁵ τοὺς ἀντιδιατιθεμένους·²⁶ 25
 μήποτε²⁷ δῶ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν²⁸ εἰς ἐπίγνωσιν²⁹ ἀληθείας, καὶ 26
 ἀνανήψωσιν³⁰ ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου³¹ παγίδος,³² ἐζωγρημένοι³³ ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ
 ἐκείνου θέλημα.

¹ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ² ἐκκαθαίρω, cleanse thoroughly, clean out. ³ σκεῦος, οὗς, τό, vessel, goods (plural). ⁴ τιμή, ἥς, ἡ, honor, price. ⁵ ἀγιάζω, make holy, consecrate. ⁶ εὐχρηστος, useful, serviceable. ⁷ δεσπότης, σου, ὁ, master, lord. ⁸ ἐτοιμάζω, prepare, make ready. ⁹ νεωτερικός, youthful, juvenile. ¹⁰ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ¹¹ φεύγω, flee, escape. ¹² δίωκω, pursue, persecute. ¹³ ἐπικαλέω, call upon, invoke. ¹⁴ καθαρός, clean, pure. ¹⁵ μωρός, foolish, stupid. ¹⁶ ἀπαιδέυτος, uninstructed, uneducated. ¹⁷ ζήτησις, εως, ἡ, debate, controversy. ¹⁸ παραιτέομαι, make excuse, refuse. ¹⁹ μάχη, ης, ἡ, fight, conflict. ²⁰ μάχομαι, fight, quarrel. ²¹ ἥπιος, gentle, mild. ²² διδακτικός, able to teach, apt to teach. ²³ ἀνεξίκακος, patient, tolerant. ²⁴ πραΰτης, mildness, gentleness. ²⁵ παιδεύω, teach, educate. ²⁶ ἀντιδιατίθεμαι, oppose. ²⁷ μήποτε, never, lest perchance. ²⁸ μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind. ²⁹ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ³⁰ ἀνανήψω, regain one's senses. ³¹ διάβολος, ου, ὁ, slanderer, accuser. ³² παγίς, ίδος, ἡ, trap, snare. ³³ ζωγρέω, capture alive.

Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται¹ καιροὶ χαλεποί.² **3**
 Ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαντοι,³ φιλάργυροι,⁴ ἀλαζόνες,⁵ ὑπερήφανοι,⁶
 βλάσφημοι,⁷ γονεῦσιν⁸ ἀπειθεῖς,⁹ ἀχάριστοι,¹⁰ ἀνόσιοι,¹¹ ἄστοργοι,¹² ἄσπονδοι,¹³ **3**
 διάβολοι,¹⁴ ἀκρατεῖς,¹⁵ ἀνήμεροι,¹⁶ ἀφιλάγαθοι,¹⁷ προδόται,¹⁸ προπετεῖς,¹⁹ **4**
 τετυφωμένοι,²⁰ φιλήδονοι²¹ μᾶλλον ἢ φιλόθεοι,²² ἔχοντες μόρφωσιν²³ εὐσεβείας,²⁴ **5**
 τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνημένοι:²⁵ καὶ τούτους ἀποτρέπου.²⁶ Ἐκ τούτων γάρ **6**
 εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες²⁷ εἰς τὰς οἰκίας, καὶ αἰχμαλωτεύοντες²⁸ γυναικάρια²⁹
 σεσωρευμένα³⁰ ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις³¹ ποικίλαις,³² πάντοτε³³ **7**
 μανθάνοντα,³⁴ καὶ μηδέποτε³⁵ εἰς ἐπίγνωσιν³⁶ ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. Ὅν **8**
 τρόπον³⁷ δὲ Ἰαννῆς³⁸ καὶ Ἰαμβρῆς³⁹ ἀντέστησαν⁴⁰ Μωϋσῇ, οὕτως καὶ οὗτοι
 ἀνθίστανται⁴⁰ τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι⁴¹ τὸν νοῦν,⁴² ἀδόκιμοι⁴³

¹ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ² χαλεπός, hard, difficult. ³ φίλαντος, loving oneself, selfish. ⁴ φιλάργυρος, fond of money, avaricious. ⁵ ἀλαζών, ονος, ὁ, impostar, boaster. ⁶ ὑπερήφανος, arrogant, haughty. ⁷ βλάσφημος, blasphemous, slanderous. ⁸ γονεῦς, ἑως, ὁ, parent. ⁹ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ¹⁰ ἀχάριστος, ungrateful. ¹¹ ἀνόσιος, unholy, regarding nothing as holy. ¹² ἄστοργος, without natural affection, unfeeling. ¹³ ἄσπονδος, irreconcilable, implacable. ¹⁴ διάβολος, ου, ὁ, slanderer, accuser. ¹⁵ ἀκρατής, without self-control, dissolute. ¹⁶ ἀνήμερος, savage, brutal. ¹⁷ ἀφιλάγαθος, without love of good. ¹⁸ προδότης, ου, ὁ, betrayer, traitor. ¹⁹ προπετής, rash, reckless. ²⁰ τυφώω, puff up, make haughty. ²¹ φιλήδονος, loving pleasure, pleasure loving. ²² φιλόθεος, God loving, loving God. ²³ μόρφωσις, εως, ἡ, embodiment, form. ²⁴ εὐσεβεία, ας, ἡ, godliness, piety. ²⁵ ἀρνέομαι, deny, repudiate. ²⁶ ἀποτρέπω, turn away from, shun. ²⁷ ἐνδύνω, slip in, clothe. ²⁸ αἰχμαλωτεύω, capture, lead captive. ²⁹ γυναικάριον, ου, τό, little, idle or foolish woman. ³⁰ σωρεύω, heap up, weigh down with. ³¹ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ³² ποικίλος, varied, manifold. ³³ πάντοτε, always, at all times. ³⁴ μανθάνω, learn, ascertain. ³⁵ μηδέποτε, never, not at any time. ³⁶ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ³⁷ τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ³⁸ Ἰάννης, ὁ, Jannes. ³⁹ Ἰαμβρῆς, ὁ, Jambres. ⁴⁰ ἀνθίστημι, resist, oppose. ⁴¹ καταφθείρω, destroy, ruin. ⁴² νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ⁴³ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected.

περὶ τὴν πίστιν. Ἄλλ' οὐ προκόψουσιν¹ ἐπὶ πλείον· ἡ γὰρ ἄνοια² αὐτῶν ἔκδηλος 9
 ἔσται πᾶσιν, ὥς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. Σὺ δὲ παρηκολούθηκάς⁴ μου τῇ 10
 διδασκαλίᾳ,⁵ τῇ ἀγωγῇ,⁶ τῇ προθέσει,⁷ τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ,⁸ τῇ ἀγάπῃ, τῇ
 ὑπομονῇ,⁹ τοῖς διωγμοῖς,¹⁰ τοῖς παθήμασιν,¹¹ οἷά¹² μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ,¹³ ἐν 11
 Ἰκονίῳ,¹⁴ ἐν Λύστροις,¹⁵ οἷους¹² διωγμοὺς¹⁰ ὑπήνεγκα·¹⁶ καὶ ἐκ πάντων με
 ἐρρύσατο¹⁷ ὁ κύριος. Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς¹⁸ ζῆν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ 12
 διωχθήσονται.¹⁹ Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες²⁰ προκόψουσιν¹ ἐπὶ τὸ χεῖρον, 13
 πλανῶντες²² καὶ πλανώμενοι.²² Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες²³ καὶ ἐπιστώθης,²⁴ 14
 εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες,²³ καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους²⁵ τὰ ἱερὰ γράμματα²⁶ οἶδας, τὰ 15
 δυνάμενά σε σοφίσαι²⁷ εἰς σωτηρίαν²⁸ διὰ πίστεως τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Πᾶσα 16
 γραφὴ θεόπνευστος²⁹ καὶ ὠφέλιμος³⁰ πρὸς διδασκαλίαν,⁵ πρὸς ἔλεγχον,³¹ πρὸς

¹προκόπτω, proceed, advance. ²ἄνοια, ας, ἡ, folly, foolishness. ³ἐκδηλος, clearly evident, obvious. ⁴παρηκολουθέω, follow closely, investigate. ⁵διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁶ἀγωγή, ἡς, ἡ, way of life, conduct. ⁷πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ⁸μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ⁹ὑπομονή, ἡς, ἡ, endurance, perseverance. ¹⁰διωγμός, οὗ, ὁ, persecution. ¹¹πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹²οἷος, such as, of what kind. ¹³Ἀντιόχεια, ας, ἡ, Antioch. ¹⁴Ἰκόνιον, ου, τό, Iconium. ¹⁵Λύστρα, ἡ, Lystra, city of Lycaonia. ¹⁶ὑποφέρω, endure, bear up under. ¹⁷ρύομαι, rescue, save. ¹⁸εὐσεβῶς, in a godly manner, piously. ¹⁹διώκω, pursue, persecute. ²⁰γόης, ητος, ὁ, swindler, cheat. ²¹χείρων, worse. ²²πλανᾶω, deceive, lead astray. ²³μανθάνω, learn, ascertain. ²⁴πιστώω, convince, give assurance to. ²⁵βρέφος, ους, τό, unborn or a newborn child, baby. ²⁶γράμμα, τος, τό, letter, writings. ²⁷σοφίζω, make wise, devise craftily. ²⁸σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ²⁹θεόπνευστος, inspired by God, God-breathed. ³⁰ὠφέλιμος, useful, profitable. ³¹ἐλεγχος, ου, ὁ, proof, conviction.

ἐπανόρθωσιν,¹ πρὸς παιδείαν² τὴν ἐν δικαιοσύνῃ: ἵνα ἄρτιος³ ᾦ ὁ τοῦ θεοῦ 17

ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.⁴

Διαμαρτύρομαι⁵ οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ 4

μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν⁶ αὐτοῦ καὶ τὴν

βασιλείαν αὐτοῦ, κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι⁷ εὐκαίρως,⁸ ἀκαίρως,⁹ ἔλεγξον,¹⁰ 2

ἐπιτίμησον,¹¹ παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ¹² καὶ διδαχῇ.¹³ Ἦσται γὰρ 3

καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαίνουσας¹⁴ διδασκαλίας¹⁵ οὐκ ἀνέξονται,¹⁶ ἀλλὰ κατὰ τὰς

ἐπιθυμίας¹⁷ τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύουσιν¹⁸ διδασκάλους, κνηθόμενοι¹⁹ τὴν

ἀκοήν:²⁰ καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν²⁰ ἀποστρέψουσιν,²¹ ἐπὶ δὲ τοὺς 4

μύθους²² ἐκτραπήσονται.²³ Σὺ δὲ νῆφε²⁴ ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον,²⁵ ἔργον 5

ποίησον εὐαγγελιστοῦ,²⁶ τὴν διακονίαν²⁷ σου πληροφορήσον.²⁸ Ἐγὼ γὰρ ἤδη 6

¹ ἐπανόρθωσις, εως, ἡ, improvement, correction. ² παιδεία, ας, ἡ, training, discipline. ³ ἄρτιος, complete, adequate. ⁴ ἐξαρτίζω, finish, complete. ⁵ διαμαρτύρομαι, testify solemnly. ⁶ ἐπιφάνεια, ας, ἡ, appearance, appearing. ⁷ ἐπίστημι, stand over, come upon. ⁸ εὐκαίρως, in season, conveniently. ⁹ ἀκαίρως, untimely, unseasonably. ¹⁰ ἐλέγχω, convict, reprove. ¹¹ ἐπιτιμάω, rebuke, warn. ¹² μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ¹³ διδαχή, ἡς, ἡ, teaching, instruction. ¹⁴ ὑγιαίνω, be in good health, am well. ¹⁵ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ¹⁶ ἀνέχομαι, endure, bear with. ¹⁷ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ¹⁸ ἐπισωρεύω, heap up, accumulate. ¹⁹ κνήθω, rub, tickle. ²⁰ ἀκοή, ἡς, ἡ, hearing, report. ²¹ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ²² μῦθος, ου, ὁ, fable, myth. ²³ ἐκτρέπω, turn aside, wander. ²⁴ νήφω, be sober, abstain from wine. ²⁵ κακοπαθέω, suffer hardship, misfortune. ²⁶ εὐαγγελιστής, ου, ὁ, evangelist, bringer of good tidings. ²⁷ διακονία, ας, ἡ, waiting at table, service. ²⁸ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully.

σπένδομαι,¹ καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως² ἐφέστηκεν.³ Τὸν ἀγῶνα⁴ τὸν 7
καλὸν ἠγώνισμαι,⁵ τὸν δρόμον⁶ τετέλεκα,⁷ τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπόν, 8
ἀπόκειται⁸ μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος,⁹ ὃν ἀποδώσει¹⁰ μοι ὁ κύριος ἐν
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής·¹¹ οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς
ἠγαπηκόσιν τὴν ἐπιφάνειαν¹² αὐτοῦ.

Σπούδασον¹³ ἔλθεῖν πρὸς με ταχέως·¹⁴ Δημᾶς¹⁵ γάρ με ἐγκατέλιπεν,¹⁶ ἀγαπήσας 9
τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην·¹⁷ Κρήσκης¹⁸ εἰς Γαλατίαν,¹⁹
Τίτος²⁰ εἰς Δαλματίαν.²¹ Λουκᾶς²² ἐστὶν μόνος²³ μετ' ἐμοῦ. Μάρκον²⁴ 11
ἀναλαβὼν²⁵ ἄγε μετὰ σεαυτοῦ·²⁶ ἔστιν γάρ μοι εὐχρηστος²⁷ εἰς διακονίαν.²⁸ 12
Τυχικὸν²⁹ δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἐφεσον.³⁰ Τὸν φελόνην³¹ ὃν ἀπέλιπον³² ἐν Τρωάδι³³ 13
παρὰ Κάρπῳ,³⁴ ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία,³⁵ μάλιστα³⁶ τὰς μεμβράνας.³⁷ 14

¹ σπένδω, pour out as a libation. ² ἀνάλυσις, εως, ἡ, departure, departing. ³ ἐφίστημι, stand over, come upon. ⁴ ἀγών, ὥνος, ὁ, struggle, fight. ⁵ ἀγωνίζομαι, contend, struggle. ⁶ δρόμος, ου, ὁ, course, race. ⁷ τελέω, finish, fulfill. ⁸ ἀπόκειμαι, be laid up, put away. ⁹ στέφανος, ου, ὁ, crown, garland. ¹⁰ ἀποδίδωμι, give back, pay. ¹¹ κριτής, ου, ὁ, judge. ¹² ἐπιφάνεια, ας, ἡ, appearance, appearing. ¹³ σπουδάζω, hasten, be eager. ¹⁴ ταχέως, quickly, soon. ¹⁵ Δημᾶς, ᾱ, ὁ, Demas. ¹⁶ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ¹⁷ Θεσσαλονίκη, ης, ἡ, Thessalonica. ¹⁸ Κρήσκης, εντος, ὁ, Crescens. ¹⁹ Γαλατία, ας, ἡ, Galatia. ²⁰ Τίτος, ου, ὁ, Titus. ²¹ Δαλματία, ας, ἡ, Dalmatia. ²² Λουκᾶς, ᾱ, ὁ, Luke, Lucas. ²³ μόνος, only, alone. ²⁴ Μάρκος, ου, ὁ, Mark. ²⁵ ἀναλαμβάνω, take up, raise. ²⁶ σεαυτοῦ, yourself, of you. ²⁷ εὐχρηστος, useful, serviceable. ²⁸ διακονία, ας, ἡ, waiting at table, service. ²⁹ Τυχικός, οὔ, ὁ, Tychicus. ³⁰ Ἐφεσος, ου, ἡ, Ephesus. ³¹ φελόνης, ου, ὁ, mantle, cloak. ³² ἀπολείπω, leave, leave behind. ³³ Τρωάς, ἄδος, ἡ, Troas. ³⁴ Κάρπος, ου, ὁ, Carpus. ³⁵ βιβλίον, ου, τό, book, scroll. ³⁶ μάλιστα, especially, most of all. ³⁷ μεμβράνα, ης, ἡ, parchment, parchment leaf.

Ἀλέξανδρος¹ ὁ χαλκεὺς² πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο·³ ἀποδώ⁴ αὐτῷ ὁ κύριος
κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ὃν καὶ σὺ φυλάσσου,⁵ λίαν⁶ γὰρ ἀνθέστηκεν⁷ τοῖς¹⁵
ἡμετέροις⁸ λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ⁹ οὐδεὶς μοι συμπαραγένετο,¹⁰¹⁶
ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον·¹¹ μὴ αὐτοῖς λογισθείη.¹² Ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη,¹⁷¹⁷
καὶ ἐνεδυνάμωσέν¹⁴ με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα¹⁵ πληροποιηθῇ,¹⁶ καὶ ἀκούσῃ
πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐρρύσθην¹⁷ ἐκ στόματος λέοντος.¹⁸ Καὶ ῥύσεται¹⁷ με ὁ¹⁸
κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν
ἐπουράνιον·¹⁹ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἀσπασαι Πρίσκαν²⁰ καὶ Ἀκύλαν,²¹ καὶ τὸν Ὀνησιφόρου²² οἶκον. Ἑραστος²³¹⁹
ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ·²⁴ Τρόφιμον²⁵ δὲ ἀπέλιπον²⁶ ἐν Μιλήτῳ²⁷ ἀσθενοῦντα.²⁸²¹
Σπούδασον²⁹ πρὸ³⁰ χειμῶνος³¹ ἐλθεῖν. Ἀσπάζεται σε Εὐβουλός,³² καὶ Πούδης,³³

¹ Ἀλέξανδρος, ου, ὁ, Alexander. ² χαλκεύς, έως, ὁ, coppersmith, metalworker. ³ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ⁴ ἀποδίδωμι, give back, pay. ⁵ φυλάσσω, guard, keep. ⁶ λίαν, greatly, very. ⁷ ἀντίστημι, resist, oppose. ⁸ ἡμέτερος, our, our own. ⁹ ἀπολογία, ας, ἡ, speech in defense, verbal defense. ¹⁰ συμπαραγίνομαι, come together with, help. ¹¹ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ¹² λογίζομαι, calculate, consider. ¹³ παρίστημι, be present, stand by. ¹⁴ ἐνδυναμόω, strengthen, empower. ¹⁵ κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ¹⁶ πληροπορέω, fulfill, accomplish fully. ¹⁷ ῥύομαι, rescue, save. ¹⁸ λέων, οντος, ὁ, lion. ¹⁹ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ²⁰ Πρίσκα, ή, Prisca, Priscilla. ²¹ Ἀκύλας, ὁ, Aquila. ²² Ὀνησίφορος, ου, ὁ, Onesiphorus. ²³ Ἑραστος, ου, ὁ, Erastus. ²⁴ Κόρινθος, ου, ή, Corinth. ²⁵ Τρόφιμος, ου, ὁ, Trophimus. ²⁶ ἀπολείπω, leave, leave behind. ²⁷ Μίλητος, ου, ή, Miletus. ²⁸ ἀσθενέω, be weak, sick. ²⁹ σπουδάζω, hasten, be eager. ³⁰ πρὸ, before (gen), before. ³¹ χειμῶν, ὦνος, ὁ, winter, storm. ³² Εὐβουλός, ου, ὁ, Eubulus. ³³ Πούδης, εντος, ὁ, Pudens.

καὶ Λῖνος,¹ καὶ Κλαυδία,² καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

Ὁ κύριος Ἰησοῦς χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν. 22

¹ Λῖνος, ου, ό, Linus. ² Κλαυδία, ας, ή, Claudia.